Мусейко Олександр,
Київський інститут Національної гвардії України

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ПІДРОЗДІЛІВ НГУ З ПИТАНЬ РХБ ЗАХИСТУ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ

Досвід відбиття повномасштабної збройної агресії рф кардинально змінив профіль загроз радіаційного, хімічного та біологічного (РХБ) характеру для сил сектору безпеки і оборони України. Традиційні уявлення про застосування зброї масового ураження як стратегічного чинника поступилися місцем практиці локального хімічного впливу на малі тактичні підрозділи (групи). Для тактичної ланки Національної гвардії України (підрозділів від взводу до батальйону) загрози РХБ вийшли за межі усталених нормативів мирного часу. Гвардійці виконують завдання як безпосередньо на лінії бойового зіткнення в умовах високої інтенсивності вогневого впливу противника, так і у міській і промисловій забудові під час охорони й оборони визначених важливих державних об’єктів та об’єктів критичної інфраструктури.

Аналіз характеру бойових дій засвідчив появу нових викликів:

противник системно використовує безпілотні авіаційні системи для скидання боєприпасів хімічної дії. Фіксуються регулярні скиди гранат типу К-51, РГ-ВО та їхніх модифікацій із речовинами подразливої та задушливої дії (CS, CN, хлорпікрин) безпосередньо в траншеї, бліндажі та вогневі точки з метою витіснення особового складу під вогонь артилерії та ударних дронів;

зберігається ймовірність радіаційних інцидентів унаслідок боїв поблизу ядерних об’єктів і атак противника на них з повітря, а також ризики вторинного забруднення через удари по підприємствах хімічної промисловості.

У таких умовах підрозділи НГУ діють у так званому змішаному середовищі, де бойове завдання поєднується з необхідністю діяти в осередках радіаційного і хімічного зараження.

Існуюча сьогодні система підготовки як солдат, так і офіцерів виявляє низку проблем, зумовлених інерцією старих підходів:

1. Формалізований характер навчання. Окреме виконання нормативів у статичному положенні (в аудиторії, на місці шикування тощо) не формує моторних навичок застосування засобів індивідуального захисту в бойових умовах (в окопі, в бойовій машині, тісному укритті, при задимленні чи під вогнем противника).

2. Слабка інтеграція РХБ заходів у тактичну підготовку. Дисципліна нерідко вивчається окремо, а не як елемент загальновійськового бою.

3. Дефіцит сучасних тренажерів і сценарного моделювання, що ускладнює наочне відпрацювання алгоритмів у складній динамічній обстановці.

4. Психологічна неготовність. Застосування хімічних речовин часто викликає психологічні реакції у військовослужбовця, що за відсутності автоматизму дій веде до різкого зниження здатності діяти за встановленим алгоритмом.

Трансформація системи підготовки має спиратися на засади андрагогіки (освіти дорослих). Дорослий військовослужбовець ефективно навчається через переосмислення власного бойового досвіду, розуміння практичної доцільності кожної дії та розв’язання проблемних ситуацій.

Пріоритетними напрямами вдосконалення підготовки підрозділів НГУ визначено:

Гармонійну інтеграцію РХБ захисту в систему тактичних навчань. Заходи захисту мають відпрацьовуватися не як самостійні нормативи, а як складова комплексних вправ: стрільба в протигазі, переміщення малими групами, штурм і кругова оборона позицій, взаємодія в бою, домедична допомога при ураженні аерозолями-іритантами та при опіках запалювальними речовинами.

Впровадження кейс-методу та моделювання ситуацій. Навчання повинно спиратися на реконструкцію типових епізодів: атака дрона зі скидом отруйних речовин на вогневу позицію, комбінований удар термобаричною зброєю,

радіаційний інцидент на АЕС, витік токсичних сполук у промисловій зоні або виявлення небезпечних речовин на блокпосту.

Диференціацію завдань за ланками управління. Для відділення (групи), взводу – це доведений до автоматизму індивідуальний захист, взаємодопомога, первинна дегазація зброї та екіпірування, оперативне оповіщення за встановленими сигналами. Для роти – тактичний рух для виходу з зони зараження, організація радіаційного і хімічного спостереження, відновлення боєздатності. Для батальйону – стійке управління підрозділами в умовах забруднення, взаємодія із суміжними тактичними формуваннями, розгортання польових постів спеціальної обробки.

Вироблення у особового складу стійкості до стресу. Моделювання умов дефіциту часу, критичного стану забезпечення майном РХБ захисту, радіомовчання та суперечливих розвідданих навчає командирів ухвалювати рішення в критичній обстановці.

Таким чином, сучасна підготовка з РХБ захисту повинна бути максимально наближена до умов, у яких підрозділам НГУ доводиться виконувати завдання. Основним критерієм її ефективності має бути здатність військовослужбовця і командира правильно діяти при раптовому виникненні РХБ загрози, зберігати керованість підрозділу та продовжувати виконання поставленого завдання.